REGIONALNA IZBA OBRACHUNKOWA
W GDAŃSKU

RP.63.84.46.1.2024

Gdańsk, dnia 16 września 2024 r.

Pani
Anna Boniecka
Zastępca Wójta Gminy Potęgowo
Urząd Gminy Potęgowo
ul. Kościuszki 5
76-230 Potęgowo

Szanowna Pani Wójt,

wnioskiem z dnia 26 sierpnia 2024 r., doręczonym w dniu 29 sierpnia 2024 r. do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Gdańsku, zwróciła się Pani z prośbą o zajęcie stanowiska odnośnie problematyki związanej z dopuszczalnością wydatkowania środków budżetu gminy na rzecz podmiotu (fundacji), który w ramach statutowych zadań sprawuje opiekę nad młodym bocianem.

Ustosunkowując się do przedmiotowego wniosku, w pierwszej kolejności wskazać należy na przepis art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 609 ze zm.) gdzie postanowiono, że zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej. Co do zasady, zadania określone we wspomnianym art. 7 ustawy *o samorządzie gminnym* mają normatywne uszczegółowienie w przepisach odrębnych. Z punktu widzenia zadań z zakresu ochrony środowiska na uwagę w tym zakresie zasługują m.in. art. 11 i art. 11a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. *o ochronie zwierząt* (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1580 ze zm.). Z przywołanych przepisów wynika m.in., że **zapobieganie bezdomności zwierząt i zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom** oraz ich wyłapywanie należy do zadań własnych gmin (art. 11 ust. 1). Ponadto, rada gminy wypełniając obowiązek, o którym mowa w art. 11 ust. 1, określa, w drodze uchwały, corocznie do dnia 31 marca, program opieki nad zwierzętami **bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt** (art. 11a ust. 1). Program, o którym mowa w ust. 1, obejmuje w szczególności:

1) zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt;
2) opiekę nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie;
3) odławianie bezdomnych zwierząt;
4) obligatoryjną sterylizację albo kastrację zwierząt w schroniskach dla zwierząt;
5) poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt;
6) usypianie ślepych miotów;
7) wskazanie gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich;
8) zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt (ust. 2).

Znaczenie ma także okoliczność, że ww. program zawiera wskazanie wysokości środków finansowych przeznaczonych na jego realizację oraz sposób wydatkowania tych środków, a koszty realizacji programu ponosi gmina (ust. 5).

Regionalna Izba Obrachunkowa w Gdańsku
ul. Wały Jagiellońskie 36, 80-853 Gdańsk
tel: (58) 301-86-45, fax: (58) 346-25-15
NIP 583-21-22-408 REGON 190134954
✉ gdansk@rio.gov.pl www.bip.gdansk.rio.gov.pl

Natomiast w art. 4 pkt 16 ww. ustawy zdefiniowano pojęcie - bezdomnych zwierząt stanowiąc, że - rozumie się przez to **zwierzęta domowe lub gospodarskie**, które uciekły, zabłąkały się lub zostały porzucone przez człowieka, a nie ma możliwości ustalenia ich właściciela lub innej osoby, pod której opieką trwale dotąd pozostawały.

Z kolei, w art. 4 pkt 21 zdefiniowano pojęcie - **zwierząt wolno żyjących (dzikich)** stanowiąc, że - rozumie się przez to zwierzęta nieudomowione żyjące w warunkach niezależnych od człowieka.

Z konstrukcji przywołanych przepisów ustawy należy wnioskować, że choć katalog spraw (objętych ww. programem opieki nad zwierzętami) ma otwarty charakter, to nie stanowi wyliczenia przykładowego i dowolnego. Ustawodawca nałożył na prawodawcę lokalnego obowiązek odpowiedniego uszczegółowienia w drodze uchwały - programu, który ma status aktu prawa miejscowego. Analizując treść ww. przepisów ustawy *o ochronie zwierząt* stwierdzić należy, że przepisy te wskazują na elementy obligatoryjne, jakie ma zawierać program oraz na możliwość wprowadzenia regulacji innych niż wymienione w art. 11a ust. 2 ustawy, co oznacza, że poza katalogiem wymienionym w tym przepisie, przedmiotem regulacji zawartej w uchwale (rady gminy) mogą być także inne kwestie (związane z zakresem rzeczowym programu), ale nie aspekty dowolne. Należy przy tym zauważyć, że **poza zakresem upoważnienia ustawowego dla rady gminy są kwestie zapewnienia opieki nad zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi), a w konsekwencji w tym zakresie gmina nie ma również podstawy materialno-prawnej do dokonywania wydatku,** bowiem ta podstawa istnieje wyłącznie w zakresie, w jakim program dotyczy zwierząt domowych lub gospodarskich.

Założenie powyższe pozostaje spójne z rozwiązaniami prawnymi przewidzianymi w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1336 ze zm.). Tamże, w art. 5 pkt 13 postanowiono, że ośrodek rehabilitacji zwierząt to miejsce, w którym jest prowadzone leczenie i rehabilitacja zwierząt **dziko występujących**, wymagających okresowej opieki człowieka w celu przywrócenia ich do środowiska przyrodniczego. Nadto, zgodnie z art. 76 ust. 3 tej ustawy, regionalny dyrektor ochrony środowiska może dofinansowywać z własnych środków budżetowych leczenie i rehabilitację zwierząt w ośrodkach.

Mając na uwadze opisane wyżej uwarunkowania prawne, w ocenie tut. Izby, nie została spełniona podstawowa przesłanka warunkująca legalność ponoszenia wydatku budżetowego przez gminę, o której mowa w art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych* (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1270 ze zm.), gdzie postanowiono, że jednostki sektora finansów publicznych dokonują wydatków zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych rodzajów wydatków. Brak bowiem przepisów prawa materialnego, które umożliwiałyby gminie ponoszenie jakichkolwiek kosztów związanych ze stanem faktycznym przedstawionym we wniosku. Nie zmienia tego założenia również fakt, że fundacja posiada status organizacji pożytku publicznego.

Jednocześnie pragnę podkreślić, że udzielone w ramach niniejszego pisma wyjaśnienia w zakresie stosowania przepisów o finansach publicznych są wyłącznie stanowiskiem Regionalnej Izby Obrachunkowej w Gdańsku, która nie posiada kompetencji do dokonywania powszechnie obowiązującej wykładni przepisów prawa.

Z poważaniem

Luiza Budner – Iwanicka
Prezes
Regionalnej Izby Obrachunkowej
w Gdańsku

Regionalna Izba Obrachunkowa w Gdańsku
ul. Wały Jagiellońskie 36, 80-853 Gdańsk
tel: (58) 301-86-45, fax: (58) 346-25-15
NIP 583-21-22-408 REGON 190134954
✉ gdansk@rio.gov.pl www.bip.gdansk.rio.gov.pl

Do wiadomości:
1) członkowie Kolegium w/m,
2) Wydział Kontroli Gospodarki Finansowej w/m,
3) Wydział Informacji, Analiz i Szkoleń w/m.
Publikacja: Biuletyn Informacji Publicznej Regionalnej Izby Obrachunkowej w Gdańsku.

Regionalna Izba Obrachunkowa w Gdańsku
ul. Wały Jagiellońskie 36, 80-853 Gdańsk
tel: (58) 301-86-45, fax: (58) 346-25-15
NIP 583-21-22-408 REGON 190134954
✉ gdansk@rio.gov.pl www.bip.gdansk.rio.gov.pl